

Zpráva o stavu obrany, bezpečnosti a zahraničních věcí

ČERVENEC — PROSINEC 2022

Ve zkratce

Naplnění doporučení z prvního pololetí hodnotí experti převážně pozitivně. Česká podpora Ukrajiny zůstala i ve druhém pololetí na vysoké úrovni. Její potřeba přetrvává i do dalšího roku. Politickou jednotu v rámci EU a NATO se také podařilo ve velké míře zachovat a stávající společný postoj je nutné udržet. Systém sankcí vůči Ruské federaci by však měl být robustnější a efektivnější v praktické implementaci jednotlivých balíčků opatření. V rozhodování o opatřeních namířených proti ruskému režimu je třeba dbát na důležitost dialogu a budování konsenzu.

Reakci vlády na souběh několika krizí lze považovat za víceméně dostatečnou. V oblasti energetické krize je nutné dodat, že plný dopad této krize Česká republika zatím nepocítila, jakkoli už dnes její důsledky pocítila část společnosti zejména s nižšími příjmy. Epidemie respiračních onemocnění nepropukla v takové míře, aby představovala vážné ohrožení bezpečnosti v České republice. Do určité míry došlo k oslabení ochoty občanů podporovat Ukrajinu. Komunikaci vlády v této oblasti experti označují za prozatím nedostatečnou.

expertí: **Ing. Pavel Bratinka; Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.;**

Int. M. et MA Pavel Havlíček

kordinátor pracovní skupiny: **JUDr. Miroslav Crha**

Hlavní zjištění

České předsednictví Radě Evropské unie bylo úspěšné

Na Česko byla při předsednictví v Radě Evropské unie upřena velká míra pozornosti nejen v oblasti bezpečnosti, obrany a zahraničních vztahů. Obecně lze předsednictví zpětně hodnotit pozitivně, což přispělo i ke zlepšení postavení České republiky na evropské půdě. Důležitým faktorem bylo, že se českému předsednictví podařilo

udržet unijní jednotu v klíčových otázkách i v době války na Ukrajině. Ocenit lze také odblokování maďarského veta vůči makrofinanční pomoci Ukrajině, schválení osmého a devátého sankčního balíčku vůči Ruské federaci, nebo vyjednání cenového stropu plynu na evropské burze.

Pozitivní trendy ↗

- ↗ Pokračování vojenské podpory Ukrajiny a systematizace podpory uprchlíkům.
- ↗ Postupné zastavení navyšování cen energií.

Negativní trendy ↘

- ↘ Nedostačující komunikace vlády v oblasti války na Ukrajině.
- ↘ Postupné snižování ochoty veřejnosti podporovat Ukrajinu a ukrajinské uprchlíky.
- ↘ Mobilizace radikální, antisystémové scény.

Podařilo se vyvarovat nejzávažnějším dopadům energetické krize

Zajištění energetické bezpečnosti výrazně určovalo směr bezpečnostní politiky v minulém pololetí. Evropské státy včetně Česka přijaly opatření potřebná ke stabilizaci cenových hladin energie, což odvrátilo katastrofické dopady na firmy i domácnosti. Zároveň je třeba zdůraznit, že jsme stále důsledky této krize nepocítily v plné míře. Je proto zásadní zajistit dlouhodobě udržitelný energetický

system a diverzitu dodávek klíčových surovin. Zejména s přihlédnutím k faktu, že i přes kompenzaci výpadku dodávek ruského plynu pomocí LNG se cena stále pohybuje vysoce nad průměrem z minulých let. To může do budoucna znamenat výrazný problém jak pro konkurenceschopnost, tak finanční udržitelnost celého systému.

Vstup Švédska a Finska do NATO se stále odkládá

Proces přistoupení Švédska a Finska k Severoatlantické alianci se do konce roku 2022 nepodařilo dokončit z důvodu ambivalentního či přímo negativního postoje Maďarska a Turecka. Obě kandidátské země do NATO nepochybně patří. Ostatně se tak vyjádřil i generální tajemník aliance Jens Stoltenberg na listopadové tiskové konferenci v Istanbulu. Zejména v období před květnovými volbami v Turecku a červencovým summitem NATO se dá očekávat

zvýšený diplomatický nátlak Turecka. I přes komplikovanou politickou situaci je třeba podotknout, že oběma zemím byly poskytnuty bezpečnostní záruky i před samotným schválením celou aliancí. Klíčem bylo nastavení procesu skrze bilaterální dohody zprostředkované NATO, které se dnes postupně implementují. Nicméně incidenty typu pálení Koránu nepomohly, přestože v tom nikterak nebyla zapojena švédská vláda, která se od situace distancovala a odsoudila ji.

Došlo k mobilizaci radikální, antisystémové scény

Během podzimu došlo k sérii demonstrací, které reagovaly na skokové zdražení energií a pomalou reakci vlády v této věci. Ty na sebe zároveň postupně nabraly podobu protivládních demonstrací s výrazně proruským akcentem, spočívajícím zejména v požadavku ukončit vojenskou pod-

poru ukrajinské strany a současně obnovit obchod s Ruskou federací v duchu „business-as-usual“. Tento narativ pak částečně použilo hnutí ANO a jeho předseda Andrej Babiš v prezidentské kampani, ale normativem se stal také pro krajně pravicová uskupení a stranu SPD Tomia Okamury.

„Ukrajina potřebuje ze strany svých podporovatelů v čele se západními spojenci dlouhodobou, předvídatelnou a robustní finanční, politickou i vojenskou podporu, která umožní Ukrajincům překonat již probíhající ruskou ofenzívu a pokračovat v dalším osvobozování svého území, až do vítězného konce a návratu všech ukrajinských teritorií pod faktickou kontrolu vlády v Kyjevě.“

— Pavel Havlíček

„Loajalita k demokracii je u spousty lidí podmíněná jejich ekonomickým úspěchem. Pokud řeší, jak přežít a jak zaplatit elektřinu, jsou pro ně jiná témata vzdálená.“

— Jan Charvát

Doporučení expertní skupiny pro další období

1. Důsledně udržovat dosavadní jednotný postoj v rámci EU a NATO v podpoře Ukrajiny v boji proti ruské agresi.
2. Posilovat strategickou odolnost klíčových sektorů českého hospodářství a pokračovat v diverzifikaci dodávek strategických surovin.
3. Zásadně posilovat efektivitu vládní strategické i krizové komunikace, zejména v souvislosti s probíhajícími společenskými krizemi na několika úrovních.
4. Pokračovat v dialogu napříč EU a NATO z hlediska dlouhodobé a udržitelné podpory Ukrajiny v oblasti vojenských dodávek a budování západní výrobní kapacity pro budoucí podporu jak ukrajinské armády, tak zásobování západních sborů.